

Zijne groote gestalte, zijn sprekend gelaat van veel grijs haar omsierd, zijne krachtige stem, zijne levendige gebaren versterken niet weinig den indruk, dien een ernstig overtuigend woord maakt, een woord rijk in leenspreuken, opgeluisterd door gelukkige grepen en zinsneden, die zich gemakkelijk in het geheugen prenten.

Die hem voor het eerst ziet en hoort, geraakt in verrukking.

„Italië getrouw aan de godsdienst der vaderen,” een der meest beroemde werkjes van Gavazzi, behelst eenige stellingen, die men in de meeste zijner geschriften en gesprekken terugvindt. Een volk kan niet bestaan zonder godsdienst; deze moet, om zedelijk en duurzaam te zijn, goddelijk wezen; de wijsgeerige godsdiensten kunnen slechts leiden tot een schijn van zedelijkheid, en geven geene hoop; de eenige goddelijke godsdienst is de geopenbaarde; die godsdienst van onze tot het geloof bekeerde voorouders was goddelijk; goddelijk zoo lang zij het evangelische Christendom was, door Paulus te Rome gepredikt, en die Italië weder moet omhelzen met verwerping van het Roomsche-Katholicisme.

Uit stellingen en boeken leert men den mensch niet kennen, en in zooverre hebben wij van Alessandro Gavazzi slechts een onvolmaakt geheel. Ons blijft dus, om nader met hem bekend te worden, alleen over hem naauwkeurig na te gaan in die oogenblikken, waarin hij door eene gebeurtenis of omstandigheid, welke dan ook, beziel wordt, en waarin als uit een vuurspuwend berg, uit zijn mond voortkomen berispingen, bijtende spot, dreigingen, waarschuwingen tot pligtsbetrachting, verzuchtingen des gewetens, aanroepingen van den Heer en vaderlandslievende kretten. Gavazzi in zijn spreken is een vulkaan gelijk, maar met zijne gebreken; want de redenaar is zelfs in het genre, waarin hij uitmunt, ver van volmaakt. Tracht... maar neen, ik sprak u daar van Gavazzi van het jaar 1860, en die tijd is nu voorbij. Gavazzi van 1869 preekt minder als redenaar dan als dienaar van Christus en als vredebede.

Wat hem ontbreekt, is de zalving, zijne woorden gelijken meer naar een stroom van water dan naar een zachten verkwikkenden dauw, die het land besproeit, en daarom moet hij zijne hartstogtelijke bewonderaars onder de mannen vinden. Om den ouden Gavazzi grondig te leeren kennen, zouden wij de Napolitanen zelve naar hem moeten vragen, of, indien u dit bevalt, een werkje van Mornand, in 1861 uitgegeven onder den titel van „Preeken van Vader Gavazzi.” Preeken!... Toespraken had hij ze moeten noemen.

In het openbaar op het stadsplein uitgesproken, opgeweld uit het van geestdrift bruisend hart, mist men er zijn, naar 't zich laat verwachten, diep doorzigt, zorg voor den vorm en voor de keuze van uitdrukkingen, maar daarentegen zijn zij des te rijker aan stoute vergelijkingen, die der gedachten de meeste kracht van overtuiging bijzetten.

Wil men zich hiervan overtuigen. Hoort wat hij zegt: „De revolutie is aan een grooten ketel gelijk, waarin wij eene goede soep willen koken, en waarin een onbedreven kok allerlei soorten van vleesch door elkander werpt: ossen-, geiten-, katten- en schapenvleesch. De pot kookt, gij ziet een smerig, zwart terugstootend schuim boven komen. Ei, zegt gij, dit is niet de soep, die wij wenschen te krijgen. Doch daar komt een bekwaam kok bij den ketel met zijn schuimlepel, en ontleent daaraan de slechte bestanddeelen, zoodat datgene slechts overblijft wat goed smaakt. Er blijft ons dus niets anders over dan in dien bekwaamen kok een koninklijken bewoner van het paleis Pitti te herkennen.” Zie hier nog een veel vermeteler gezegde: „Zoolang als ik deze vuisten bezit, om de kaken van eenige voorstanders der Bourbons te breken, zoolang zal ik voor de reactionairen niet vreezen.”

Dit voorbijgezien, hoeveel wijze en regtvaardige woorden, edele en heilige gedachten. Zie hier een eenige van: „Mijns inziens is hij niet waarlijk liberaal die de meeningen van anderen hetzij op staatkundig, hetzij op godsdienstig gebied, niet eerbiedigt.”

„Is het door middel van steenen, dat eene fabriek wordt gebouwd, zoo wordt een vaderland gesticht door middel van persoonlijke opofferingen.”

„De grondslag van den staat is de gemeente, die van de gemeente het huisgezin, die van het huisgezin ieder op zich zelf. Is nu deze laatste goed, dan zijn òn het huisgezin òn de gemeente òn eindelijk het volk het ook. Wil men dus dat de maatschappij goed zij, dan moet eerst ieder mensch goed zijn; is hij dit niet, dan kan het volk evenmin deugen.”

Wat meende hij met „goed?” Het begrip van goed toch is zoo betrekkelijk, zoo onzijdig ten opzichte òn van werkelijke deugden òn van zelfs in 't oog loopende gebreken, dat hij beter had gedaan met de dingen bij hun naam te noemen, dien van „Christelijke liefde,” die de ware naam is voor het goede, dat volken en personen redt.

„De vrouw moet vrouw zijn,” zegt hij elders — „zij moet godsdienstig

gevoel hebben. Eene vrouw zonder godsdienst is in mijne oogen een monster, haar verstand en haar hart missen licht en warmte; zij is slechts de schaduw van een sterken geest, dien men noch mannelijk noch vrouwelijk kan noemen; daarom moet de vrouw godsdienstig zijn, zonder dweepziek, christelijk zonder bijgeloovig te worden.”

Dezelfde man, die de genoegens van den huiselijken haard opgaf, om zich beter aan zijne taak te kunnen wijden, en die tot iedereen die het hooren wilde, zeide: „Italië... ziedaar mijne vrouw,” verstond en begreep niet alleen de pligten voor het huisgezin, maar maakte er ook anderen opmerkzaam op. Terwijl zijn ruim en medelijdend hart alle gedachten aan wederwraak tegen de vrienden van den gevallen koning onderdrukte, ontwierp hij te gelijker tijd de stichting van bewaarscholen, en beval deze aan de zorg van liefdadige vrouwen.

Wilden wij hem alleen naar zijne patriotische redevoeringen beoordeelen, dan zouden wij een zeer onjuist en gebrekkig denkbeeld van zijne christelijke overtuigingen krijgen.

Hetzij hij het huisgezin, de opvoeding, de Kerk, den Bijbel of den Paus behandelt, of zelfs tot in de verborgenheden der leer doordringt, men bemerkt aldaar dat hij er niet over denkt, om aan het kruis te ontnemen wat het den Grieken eene dwaasheid, en den Joden eene ergernis deed zijn. In alles gelijkt hij den Amerikaan Channing, in sympathie voor de minst bedeelde standen, in de kennis hunner behoeften, in regtvaardige bedoelingen, in edele inzigten, in alles, behalve in zijne godsdienstige overtuiging.

Ziedaar den vriend van den overwinnaar van Frans II. Onoverwinnelijke geest, die in niets bijna aan de zedelijke zwakheden van onzen tijd herinnert, staat hij daar alleen, te midden van een volk, dat hij liefheeft, een volk helaas! of te vreesachtig om zijne dwalingen vaarwel te zeggen, of te onverschillig om er een geneesmiddel voor te zoeken!

Die man spreekt nu in Rome zelf — verkondigt er het Evangelie. Geen wonder dat men er voor de verlichting van velen en voor het rijk der waarheid veel goeds van verwacht.

EEN EDELAARDIGE TREK.

Koningen, van wie men dikwerf veel kwaads vertelt, hebben soms ook wel iets goeds. Zie hier althans een trek, die den koning wien het betreft, eere aandoet.

En soldaat van het pruisische leger, die op een der voorposten in den omtrek van Parijs geplaatst was, had een brief van zijnen vader ontvangen. Hij had dien nog niet kunnen lezen en hem zorgvuldig in zijne borst verstopt op het oogenblik dat hij geroepen werd om op wacht te gaan staan. Zal hij met lezen wachten totdat hij afgelost is? Hij moet het, want het consigne is streng, en wee hem indien hij zijn plicht verzaakt! Evenwel, de verzoeking is zeer zwaar. Hij kijkt overal rond; de vijanden zijn heel ver af en er is geen officier, of onderofficier daar die hem bespiedt. Hij haalt den brief voor den dag en gaat dien met een geroerd hart lezen: „Waarde zoon,” — schrijft hem zijn vader, — „gij weet dat uwe zuster op trouwen staat; over acht dagen zal de bruiloft plaats hebben; o, wat zou het ons eene vreugd geweest zijn, als wij u in ons midden hadden; maar, helaas! dat kan nu niet. Troost u, en doe goed uw plicht...” De arme jongeling geraakte in diep gepeins, bij het denken aan zijne goede zuster, zijn vader, aan het huiselijk feest, dat plaats zou hebben zonder dat hij er bij was. Nog had hij het papier in de hand, toen hij eenig gedruisch achter zich hoorde. Plotseling ziet hij om, en wat ziet hij? Den koning in persoon; ja, de koning had zelf de voorposten willen gaan inspecteren. De arme soldaat laat, bevende over al zijne leden, den brief vallen en wacht stilzittend de straf af, die hij erkent verdiend te hebben. Zonder een woord te spreken raapt de koning den brief op, leest hem, geeft hem dien terug en vertrekt. Twee uren daarna wordt de jongman gelast in het hoofdkwartier van Versailles te verschijnen; hij durft zich naauwelijks vertoonen en stelt zich niet anders dan droevige gevolgen voor. Men geleidt hem voor den koning. Deze ontvangt hem vriendelijk, en zegt tot hem: „Ik heb uw brief dezen morgen gelezen; en gij wilt de bruiloft van uwe zuster bijwonen, ik geef u veertien dagen verlof, en ik zal de reiskosten betalen. Goede reis en veel plezier!...” Men kan zich de blijdschap van den soldaat denken; de tranen sprongen hem in de oogen, hij had moeite om zijn dank jegens den koning uit te spreken, en hij ging heen met de belofte dat hij op de gezondheid van zijn koning zou drinken. Des anderen

daags vertrok hij, en kort daarna verblijdde zich de geheele familie weer bijeen te zijn.

Maar tegenover die eene familie die zich verblijdde, hoe vele andere die treuren en zuchten over het afzijn of den dood van een of meer harer leden! Hoe vele, die met angst en schrik tijdingen verwachten van een geliefde! Wat zal het een geluk zijn als a l de soldaten zullen kunnen zeggen: „De vrede is gesloten; wij gaan weer naar ons huis!”

T M. L.

BEKNOPT OVERZICHT DES OPENBAREN LEVENS

VAN ONZEN

HEER JEZUS CHRISTUS.

Bij den bejaarden veelgeliefden leeraar eener plattelandsgemeente van eene der oostelijke provinciën onzes vaderlands, zaten eenige leden dier gemeente vriendschappelijk rondom den haard te praten. Door een hunner werd de opmerking gemaakt, dat het nog al moeilijk was Jezus te volgen in den geregelden loop van zijn openbaar leven. „Geheel en al ongelijk hebt ge niet,” sprak de oude predikant, „maar zijt gij en de vrienden hier geneigd om eene schets te hooren, die ik naar aanleiding der woorden van een onzer meest geachte kanselredenaars voor mijzelven tot nut en tot stichting van anderen er van ontwierp, dan wil ik gaarne u eenige oogenblikken daarmede bezighouden.” — „Gaarne, gaarne, was aller antwoord. — En nu deelde hij hun het volgende mede, na vooraf te hebben aangestipt, dat hij geboorte, kindsheid enz. ter zijde liet.

„Onzen Heer zullen wij eerst ontmoeten waar Hij, als overwinnaar uit de woestijn der verzoeking wedergekeerd, zijne eerste vrienden verzamelt, zich met hen op reis naar Galilea begeeft, te Kana zijn eerste wonderteekenen verrigt, en na eenigen tijd op het eerste Paaschfeest verschijnt, dat gedurende zijn openbaar leven wordt gevierd. Dáár zien wij Hem het werk der tempelreiniging ondernemen, dáár den eersten strijd met de Joden beginnen en het nachtelijk bezoek van Nikodemus ontvangen. Na een zomer in Judéa doorgebracht te hebben, zien wij Hem vier maanden vóór den oogst door ~~Samarita~~ naar Galilea terugkeeren (Joh. 4: 43 en 46; Matth. 4: 12) waar Hij den roem, die Hem reeds is vooruitgesnel, door een nieuw teeken te Kana vergroot, en na eene vruchteloze prediking te Nazareth, zich te Kapernaüm vestigt. Dan zullen wij er getuigen van zijn, hoe Hij er, bij gelegenheid eener wonderbare vischvangst, een viertal discipelen roept en, na onderscheidene wonderdaden, den volgenden dag eene reis door een gedeelte van Galilea begint, die te Jeruzalem op het Purimfeest eindigt. Hebben wij daar zijne wondermagt aan het badwater van Bethesda gadeslagen, dan zullen wij Hem, na vernieuwden strijd met de Joden, weder in Kapernaüm vinden, waar Hij terstond na zijne terugkomst een geraakte geneest, Mattheus tot het discipelschap roept en op twee achtereenvolgende Sabbathen zijne eigene eer en die zijner discipelen tegen de hatelijkste loegen verdedigt. Ter zelfder tijd zal het ons vergund zijn de afzondering der twaalf met het oog der verbeelding te aanschouwen, en op den berg der Zaligspreking de grondwet van het Godsrijk te hooren. Vervolgens wacht ons de genezing van den knecht des hoofdmans te Kapernaüm, de opwekking van den jongeling te Naïn, het gezantschap des gevangenen Doopers, de aanblik der boetvaardige zondares aan Simons maaltijd. — Zijn wij van daar den Heer op zijnen togt in het gezelschap der dienende vrouwen gevolgd (Lukas 8: 1—3), dan zullen wij bij zijne tehuiskomst de beschuldiging van een verbond met Beëlzebub tegen Hem hooren inbrengen, en zelfs zijne eigene bloedverwanten, die Hem vruchteloos zoeken te spreken, over Hem in onrust gebracht zien. — Nu wordt het tijd de gelijkenissen van het koninkrijk der hemelen van zijne lippen te hooren, Hem gedurende eenen kortstondigen storm naar Gadará te zien oversteken, waar Hij de werken des duivels verbreekt, terwijl Hij zijne terugkomst door de opwekking van Jairo's dochter en andere wonderen (Matth. 9: 18—24) verheerlijkt. Nu verandert het toneel. Wij zien Hem, in ontferming over Israëls herderlooze kudde bewogen, de twaalf uitzenden tot hunne eerste, kortstondige reize, en na hunne terugkomst en het doodsberigt van Johannes, de woestijn tot het schouwtooneel zijner voedende wonderkracht maken. Zijne rede, den volgenden dag in de synagoge te Kapernaüm gehouden, bekoelt de overspannen verrukking, brengt onder zijne jongeren eene tweespalt, of liever scheiding te weeg, en ontlokt de eerste belijdenis van Petrus in naam van den vereenigden kring der discipelen. In Dekapolis maakt Hij

de dochter eener syro-fenicische en een doofstomme tot getuigen zijner wonderkracht; vierduizend mannen spijzigt Hij in eene eenzame plaats op wonderdadige wijze. Zijne jongeren waarschuwt Hij echter ernstig tegen de geveinsdheid van Farizeën en Sadduceën, die een teeken uit den hemel begeerden, en slechts in eenzame afzondering geeft Hij eenen blinde buiten Bethsaida het gezigt (Mark. 8: 22—26). In de deelen van Cesaréa Filippi doet Hij nu onderzoek naar der Discipelen denkwijz omtrent Hem, begint zijn lijden te voorspellen, maakt drie huuner van zijne verheerlijking op den bergtop getuigen, en geneest aan den voet een bezeten knaap, dien zijne jongeren vruchteloos hadden beproefd te herstellen. Rondreizende door Galilea (Matth. 17: 22a) herhaalt Hij de lijdensaankondiging, roept te Kapernaüm uit de diepte der zee den schatpenning te voorschijn, en nadat Hij de rangzucht der zijnen door het zoo bekende voorbeeld gestuit heeft, wekt Hij door vermaning en gelijkenis tot zeventvoudige vergevensgezindheid. Zoo nadert het Looftentfeest (Joh. 7: 2). Onverwacht vertoont Hij zich te Jeruzalem, waar Hij zijne hooge waardigheid in verschillende opzichten uitspreekt en een blindgeboorne geneest (Joh. 7 en 10). Nu treedt echter de vijandschap der Joden nog meer ondubbelzinnig te voorschijn. Men zendt dienaars uit om Hem te vangen, neemt steenen op om Hem te dooden, en besluit ieder, die Hem voor den Christus erkent, uit de synagoge te werpen (Joh. 7: 32; Hand. 8: 59; Hand. 9: 22). De weken tusschen deze feestviering en het tempelfeest, waarop Hij weder te Jeruzalem is (Joh. 10: 22) brengt de Heer in Galilea door. In de drie eerste Evangelien zijn ons verscheidene woorden en daden uit dit tijdperk zijns levens bewaard. Na het tempelfeest treffen wij den Heer in Pérá (Joh. 10: 40) in het rouwdragend huisgezin van Bethanië en in het stedeke Efraim (Joh. 11). — En zoo nadert dan de tijd tot de laatste Paaschfeestviering. — Onnoodig zal het zijn te herinneren, hoe Jezus over Jericho en Bethanië zich naar de hoofdstad begeeft, aldaar zijne plegtige intrede doet en na eenige hoogst merkwaardige dagen de bange lijdensweek ingaat. De Evangelisten hebben dit immers uitvoerig genoeg geschetst.”

„En zoo,” aldus besloot de bejaarde leeraar, „heb ik u, waarde hoorders, ingevolge uw verlangen en naarmate van mijn vermogen, in korte trekken de volgorde der gebeurtenissen van 's Heeren openbaar leven voor oogen gesteld. Mogten uwe harten opgewekt worden, om in het dierbaar Bijbelwoord meer en meer tot de kern der waarheid door te dringen, onzen Heer in zijne grootheid en zondaarsliefde vollediger te leeren kennen, ten einde, in weerwil van al de tegensprekingen onzer dagen, Hem te blijven erkennen als: „de Christus, de Zoon des levenden Gods.””

Dat de vrienden, na deze hartelijke woorden van hunnen leeraar, hem geroerd ten dank de hand drukten, en met de beste voornemens beziel huiswaarts keerden, zal wel niet noodig zijn te betoegen, zoo zij ten minste deze schoone regelen tot de hunne maakten:

„Hoor onze smeekgebeden!
Heer! red uit allen nood!
Sterk onze wankle schreden,
En leer ons tot den dood
Op uwe hoed' en zegen
Vertrouwen, vroom van zin;
Zoo voeren onze wegen
Gewis ten hemel in.”

(Gez. 273: 11).

H. N. v. T.

ZONDAGSCHOOL-STATISTIEK.

ENGLAND. — In Groot-Brittanje schat men het aantal kinderen op de Zondagscholen op 3 miljoen, die door 300,000 vrijwillige onderwijzers en onderwijzeressen geleerd worden.

DUITSCHLAND. — Hier telt men tegenwoordig 145 Zondagscholen met 1860 onderwijzers en onderwijzeressen en 22,988 leerlingen. Behalve de in 1826 reeds in Hamburg en in 1852 te Emden opgerigte Zondagscholen, zijn de deutsche Zondagscholen slechts 10 jaren oud. De meeste zijn in de laatste 5 jaren tot stand gekomen, in 1870 alleen 52 met 507 onderwijzers en onderwijzeressen en 6093 kinderen; terwijl tot in 1866 slechts 22 Zondagscholen hebben bestaan.

NOORD-AMERIKA. — Men rekent dat in de Vereenigde Staten 4 à 5 miljoen kinderen de Zondagschool bezoeken.